

Κινηματογράφος και νέες τεχνολογίες
στην εκπαίδευση: Εκπόνηση και
εφαρμογή ενός συνεκτικού πλαισίου
δράσεων για την αναβάθμιση της
διδασκαλίας της Ιστορίας - ΚΙ.ΝΕ.Τ.Ε

2η διαδικτυακή επιμορφωτική ημερίδα

Σάββατο 2 Απριλίου

"Μεθοδολογικά Θέματα της
διδασκαλίας της ιστορίας"

**«Δημόσια τέχνη, προφορική
ιστορία και παιδαγωγική της
κοινωνικής δικαιοσύνης. Το
μνημείο ως τόπος προβολής
αποσιωπημένων ιστοριών στο έργο
του Krzysztof Wodiczko»**

Ευγενία Αλεξάκη

Δρ. Ιστορίας της τέχνης
Διδάσκουσα Παν. Δυτικής Αττικής

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

*Η σιωπή και η έλλειψη ορατότητας είναι
οι μεγαλύτεροι εχθροί της δημοκρατίας.*

Krzysztof Wodiczko

[Monument, Madison Square Park, N, Υόρκη 2020](#)

Krzysztof Wodiczko
Βαρσοβία, 1943

*Γεννήθηκα στη Βαρσοβία τον Απρίλιο του 1943.
Είμαι επομένως παιδί μας πόλης του πολέμου,
μάρτυρας και επιζών του τραύματος με το οποίο
έζησαν εκατομμύρια άνθρωποι κατά τη
μεταπολεμική περίοδο, μαζί με αυτούς και η
οικογένειά μου.*

*Όπως όλοι οι Πολωνοί, είμαι ένα ζωντανό
μνημείο πολέμου.*

Krzysztof Wodiczko

I am a living war memorial

Παρεμβαίνει κριτικά σε
μνημεία και σε δημόσια κτήρια
(βιβλιοθήκες, δικαστήρια κ.α.)

Δημόσια τέχνη – Δημόσιος χώρος

Διερευνά τη θέση δύσκολων &
ξεχασμένων ιστοριών στον δημόσιο
χώρο

Στο έργο του, οι μαρτυρίες των
«άφωνων» της ιστορίας, οι ιστορίες
των «άλλων», λειτουργούν αντι-
μνημειακά πάνω στα μνημεία των
ισχυρών, τα μνημεία όσων
δοξάζονται από το κυρίαρχο
μνημονικό αφήγημα.

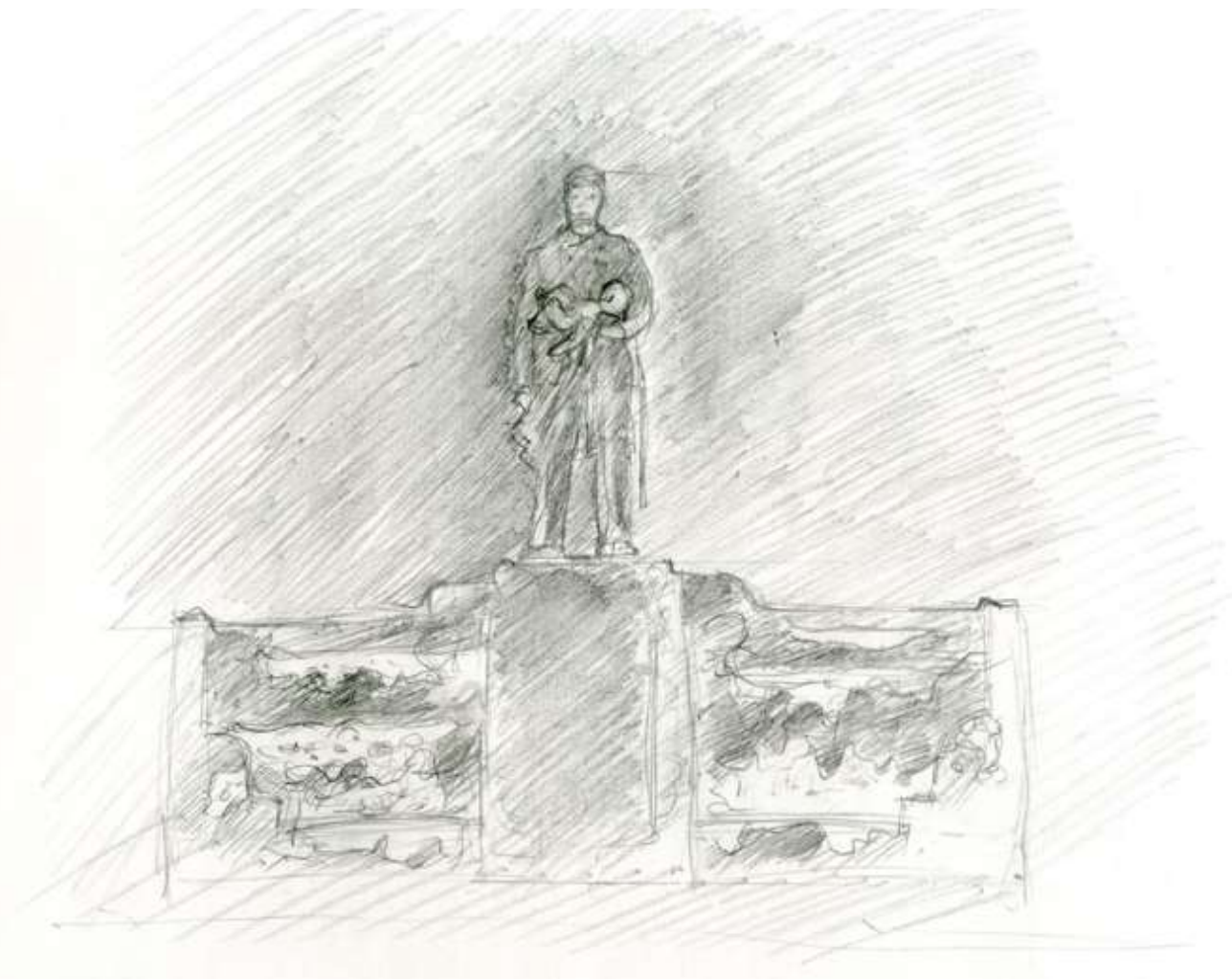

Χρησιμοποιεί τεχνολογία αιχμής
και οπτικοακουστικά μέσα
(media art)

**Συνδυάζει καλλιτεχνική πράξη
και κοινωνική έρευνα**

Συγκεντρώνει προφορικές
ιστορίες, συνεργάζεται με
τοπικούς φορείς και τους
εμπλέκει στη διαδικασία
δημιουργίας των προβολών

Krzysztof Wodiczko, σχέδιο για το Μνημείο, κάρβουνο σε χαρτί, 2020

Our Cities as War Monuments

*Οι καταστροφικές μνήμες του πολέμου
έρχονται σε άμεση αντίφαση με τη
λατρεία του, η οποία κατακλύζει τις
πόλεις μας, και με την επίσημη μνήμη
του πολέμου. Σε μνημεία -τοπόσημα
της αστικής και εθνικής ταυτότητας- ο
πόλεμος εξιδανικεύεται, εγκωμιάζεται
και δοξάζεται, χωρίς να θεωρείται κάτι
αναπόφευκτο, αλλά ως κάτι
αξιοθαύμαστο, ίσως ακόμη και
επιθυμητό.*

Krzysztof Wodiczko

Μνημείο Ναυάρχου
Farragut, 1881, μπρούντζος
& γρανίτης (βάση), Madison
Square Park, Νέα Υόρκη

Το μνημείο φιλοτέχνησε ο
γλύπτης Augustus Saint-
Gaudens, ενώ η γλυπτική βάση
σχεδιάστηκε από τον
αρχιτέκτονα Stanford White

Krzysztof Wodiczko, *Monument*,
βιντεο-προβολές (έγχρωμες
προβολές & ήχος, 25') στο
μνημείο του ναυάρχου Farragut
δώδεκα προφορικών ιστοριών
προσφύγων, Madison Square
Park, Νέα Υόρκη, 2020

*Οι πρόσφυγες, «ζωντανά μνημεία του τραύματός τους»,
επέλεξαν να μιλήσουν μέσω του ιστορικού μνημείου, με την
ελπίδα να καταστήσουν την τραυματική τους εμπειρία
αναγνωρίσιμη όχι μόνο ως προσωπική αλλά και ως ιστορική.*

Krzysztof Wodiczko

Ανιθαγένεια σημαίνει ότι δεν είσαι κανείς. Αν πρόκειται να πεθάνεις, κανείς δεν ενδιαφέρεται. Αν πρέπει να πας στο νοσοκομείο... δεν είσαι κανένας. Δεν έχεις έγγραφα. Δεν έχεις τίποτα. Δεν ανήκεις σε καμία χώρα. Στην πραγματικότητα είσαι άνθρωπος, υπάρχουν ως άτομο, αλλά τεχνικά είσαι ένα τίποτα. Δεν έχεις δικαιώματα. Δεν έχεις δικαίωμα στην εκπαίδευση. Δεν έχεις πρόσβαση σε πόρους... Δεν μπορείς να κάνεις αίτηση για δουλειά. Δεν έχεις κοινωνική ασφάλιση. Δεν μπορείς να ταξιδέψεις. Δεν έχεις διαβατήριο.

Από την προφορική μαρτυρία συμμετέχοντα στο Μνημείο

Krzysztof Wodiczko, *The Hiroshima Projection*, προβολές στο Μνημείο Ειρήνης της Χιροσίμα, 1999

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Ενδεικτικό θέμα: Συμπεριληπτικά μνημεία - Μνημεία και κοινωνική δικαιοσύνη

Λέξεις κλειδιά & έννοιες:

- Δημόσια τέχνη, δημόσιο μνημείο, συμβατικό μνημείο, αντι-μνημείο
- κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνική ενδυνάμωση, κοινωνική και ιστορική ενσυναίσθηση
- προφορική ιστορία & σύγχρονη τέχνη
- οπτικοακουστικά μέσα, τέχνη και τεχνολογία

Συζήτηση στην τάξη πριν την παρουσίαση του θέματος (ενδεικτικές προτάσεις)

Τι είναι η δημόσια τέχνη;

Πώς διαφοροποιείται από την τέχνη που εκτίθεται στα
μουσεία και τις αίθουσες τέχνης;

Μπορείτε να φέρετε παραδείγματα δημόσιας τέχνης στην
κοινότητά σας ή την πόλη που ζείτε;

Συζητήστε πάνω στα είδη της δημόσιας τέχνης.

Ποια η λειτουργία ενός δημόσιου μνημείου; Ποιος/οι
αποφασίζουν για την ανέγερση ενός μνημείου; Γιατί;

Ποιων οι φωνές δεν «ακούγονται» και
ποιες ιστορίες δεν προβάλλονται;
Ποια τα «κενά» στη σχολική ιστορική
αφήγηση;

Σε ποια φόρα έχουν οι πολίτες την
ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις
τους ή τις ανησυχίες τους για θέματα
που είναι σημαντικά γι' αυτούς;

Αναζητήστε έργα σύγχρονης δημόσιας
τέχνης που πραγματεύονται θέματα
όπως το προσφυγικό & τα ανθρώπινα
δικαιώματα.

Συζήτηση – Δραστηριότητες μετά την παρουσίαση του θέματος

(ενδεικτικές προτάσεις)

Ζητήστε από τους μαθητές σας να επιλέξουν ένα δημόσιο μνημείο που βρίσκεται στην κοινότητα ή την πόλη τους και να το παρουσιάσουν αναλυτικά: Ποιος το παρήγγειλε; Πότε και γιατί; Ποια η διαδικασία (πχ ανάθεση ή διαγωνισμός) Ποιος ο καλλιτέχνης; Ποιοι άλλοι (φορείς, ιδιώτες κλπ) ενεπλάκησαν στην όλη διαδικασία;

Πού ακριβώς βρίσκεται το μνημείο; Ζητήστε τους να παρατηρήσουν και να καταγράψουν επιμελώς τα χαρακτηριστικά του χώρου. Πόσο «δημόσιος» είναι; Ποιος κάνει χρήση του χώρου (πχ παιδιά για παιχνίδι, διερχόμενοι κλπ.) Πώς «αλληλεπιδρά» το μνημείο με τον χώρο; Πώς αλληλοεπιδρούν οι περαστικοί και όσοι κάνουν χρήση του χώρου με το μνημείο; Τι μνημονεύει; Ποιου/ποιων/ποια την «ιστορία» αφηγείται;

Σχεδιάστε ένα συμπεριληπτικό μνημείο/μια πράξη δημόσιας τέχνης με στόχο τη συμπερίληψη και την παρουσίαση όσων συνήθως δεν «ακούγονται» στον δημόσιο χώρο.

Ζητήστε από τους μαθητές σας να αναζητήσουν υπάρχοντα αρχεία προφορικών μαρτυριών ή να συλλέξουν προφορικές μαρτυρίες από πρόσφυγες και μετανάστες της κοινότητάς τους ή από άλλες ομάδες που οι ιστορίες τους δεν προβάλλονται συχνά στη δημόσια σφαίρα. Συζητήστε και αναζητήστε τρόπους ώστε το υλικό αυτό να αξιοποιηθεί και να προβληθεί στο σχολείο, στην κοινότητα, πιθανώς και διαδικτυο.

Υλικό για εκπαιδευτικούς από το art 21:

<https://art21.org/for-educators/>

<https://art21.org/for-educators/tools-for-teaching/guides/educators-guides/>

<https://art21.org/theme/history/#/38>

<https://art21.org/watch/extended-play/krzysztof-wodiczko-monument-for-the-living-short/>

Art21's education initiatives engage audiences in a dialogue about contemporary art and the artists featured in Art21 films.

Για το *Monument* (2020) του Krzysztof Wodiczko βλ. <https://madisonsquarepark.org/art/exhibitions/krzysztof-wodiczko-monument/>

